

Облік і оподаткування

УДК 347

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14949251>

Податковий комплаєнс: сутність, значення та стратегії впровадження

Лега Ольга Василівна

к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0989-8000>

Безкровний Олександр Валентинович

к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1939-8090>

Ромаш Дарія Володимирівна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Шевченко Андрій Олегович

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Турченко Аліна Юрївна

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня, Полтавський державний аграрний університет, 36003, Україна, м. Полтава, вул. Сковороди 1/3

Прийнято: 18.02.2025 | Опубліковано: 28.02.2025

Анотація. Стаття присвячена аналізу сутності податкового комплаєнсу, його значення для підприємств та визначенню стратегій впровадження в залежності від розміру компанії. Окремо розглядається важливість інтеграції податкового комплаєнсу в корпоративну стратегію, що забезпечує відповідність податковому законодавству, знижує податкові ризики та підвищує ефективність управління фінансовими потоками на підприємствах. Також досліджується роль внутрішніх і зовнішніх ресурсів у впровадженні податкового комплаєнсу для мінімізації ризиків та досягнення стабільної фінансової діяльності.

Метою дослідження є визначення основних підходів до впровадження податкового комплаєнсу в залежності від розміру підприємства та аналіз його значення для забезпечення відповідності податковому законодавству, мінімізації ризиків та підвищення ефективності управління на підприємствах.

Методи дослідження: аналіз наукової літератури, порівняння підходів до впровадження податкового комплаєнсу на підприємствах різного розміру, а також SWOT-аналіз для оцінки внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на ефективність впровадження комплаєнсу.

Результати дослідження. Дослідження показало, що податковий комплаєнс є важливим інструментом для забезпечення відповідності підприємства податковому законодавству та зниження ризиків, пов'язаних з податковими перевітками та штрафами. Встановлено, що вибір підходу до впровадження комплаєнсу має суттєвий вплив на ефективність управління, зокрема на оптимізацію внутрішніх процесів і досягнення фінансової стабільності. Розгляд різних підходів допомагає підприємствам визначити найефективнішу стратегію для інтеграції податкового комплаєнсу в свою діяльність.

Висновки. Податковий комплаєнс є необхідним елементом для забезпечення стабільної фінансової діяльності підприємств. Впровадження системи комплаєнсу допомагає мінімізувати податкові ризики, підвищити ефективність управлінських процесів та покращити імідж компанії. Вибір

підходу до впровадження комплаєнсу залежить від розміру підприємства, ресурсів та конкретних умов його діяльності. Важливість дотримання податкових норм зростає в умовах глобалізації та посилення вимог до фінансової прозорості.

Ключові слова: *податковий комплаєнс, впровадження, податкове законодавство, управління ризиками, SWOT-аналіз.*

Tax compliance: essence, importance and implementation strategies

Olha Leha

PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation Poltava State Agrarian University, 36003, Ukraine, Poltava, Skovorody str. 1/3, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0989-8000>

Oleksandr Bezkravnyi

PhD in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody Str., Poltava, 36003, Ukraine, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1939-8090>

Daria Romash

PhD student of the first (bachelor's) level, Poltava State Agrarian University, 1/3 Skovorody str., Poltava, 36003, Ukraine

Andrii Shevchenko

higher education applicant of the second (master's) level, Poltava State Agrarian University, 36003, Ukraine, Poltava, Skovorody str. 1/3

Alina Turchenko

higher education applicant of the second (master's) level, Poltava State Agrarian University, 36003, Ukraine, Poltava, Skovorody str. 1/3

Abstract. *The article is devoted to the analysis of the essence of tax compliance, its importance for enterprises and determination of implementation strategies depending on the size of the company. The importance of integrating tax compliance into the corporate strategy, which ensures compliance with tax legislation, reduces tax risks and increases the efficiency of financial flow management at enterprises, is considered separately. The role of internal and external resources in the implementation of tax compliance to minimize risks and achieve stable financial performance is also investigated.*

The purpose of the study *is to determine the main approaches to the implementation of tax compliance depending on the size of the enterprise and to analyze its importance for ensuring compliance with tax legislation, minimizing risks and improving the efficiency of management at enterprises.*

Research methods: *analysis of scientific literature, comparison of approaches to the implementation of tax compliance at enterprises of different sizes, as well as SWOT analysis to assess internal and external factors affecting the effectiveness of compliance implementation.*

Results of the study. *The study has shown that tax compliance is an important tool for ensuring the company's compliance with tax legislation and reducing the risks associated with tax audits and fines. It has been established that the choice of approach to compliance implementation has a significant impact on management efficiency, in particular, on optimizing internal processes and achieving financial stability. Consideration of different approaches helps enterprises to determine the most effective strategy for integrating tax compliance into their activities.*

Conclusions. *Tax compliance is a necessary element to ensure stable financial performance of enterprises. Implementing a compliance system helps to minimize tax risks, increase the efficiency of management processes and improve the company's image. The choice of approach to implementing compliance depends on the size of the company, its resources and specific conditions of its operations. The importance of tax compliance is growing in the context of globalization and increased requirements for financial transparency.*

Keywords: *tax compliance, implementation, tax legislation, risk management, SWOT analysis.*

Постановка проблеми. Податковий комплаєнс є ключовим елементом корпоративної стратегії, оскільки забезпечує відповідність підприємства податковому законодавству, що, в свою чергу, знижує ризики санкцій та штрафів, покращує імідж і довіру з боку органів влади та партнерів. В умовах глобалізації економіки, посилення вимог до фінансової прозорості та боротьби з ухиленням від сплати податків важливість ефективного впровадження податкового комплаєнсу зростає. Різноманітність підходів до його впровадження, що залежить від розміру підприємства, визначає необхідність детальнішого вивчення цієї категорії. Оскільки багато компаній стикаються з труднощами в адаптації до змін у податковому законодавстві, важливість розробки практичних рекомендацій для ефективного впровадження податкового комплаєнсу є надзвичайно актуальною темою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження, присвячені податковому комплаєнсу, охоплюють широкий спектр актуальних питань, зокрема підвищення рівня податкової безпеки підприємств, запобігання правопорушенням та стимулювання платників до добровільної сплати податків.

Коломійцем П. досліджено податковий комплаєнс як новий напрям у фінансовій науці та податковій безпеці. Визначено основні податкові ризики та обґрунтовано необхідність законодавчого закріплення понять «податкова безпека» і «податковий комплаєнс» [1]. Мажаровським М. було здійснено теоретико-правовий аналіз поняття «комплаєнс», досліджено його видові ознаки та галузеву приналежність. Розглянуто комплаєнс як механізм внутрішнього контролю підприємств та його значення для їхнього функціонування [2].

У дослідженнях Бойко С., Дем'яненко Т., Корнієнко М. [3] проаналізовано реформування податкового адміністрування в Україні через ризик-орієнтований підхід та критерії ризиковості платників податків, а також узагальнено теоретичні підходи до податкового комплаєнсу. Дослідники Гнедіна К., та

Нагорний П. [4] визначають сутність, особливості та роль податкового комплаєнсу в корпоративному податковому менеджменті та податковій безпеці підприємств, аналізують його взаємозв'язок із податковим контролем і ризик-менеджментом.

У статті Осаволук О. відзначено роль податкового комплаєнсу у боротьбі з корупцією, підвищенні інвестиційної привабливості та збільшенні податкових надходжень [5]. Швидкою Т. та Халецькою К. досліджено проблеми корпоративного управління та внутрішнього контролю господарських товариств. Обґрунтовано необхідність запровадження комплаєнс-контролю поза межами банківської сфери та фондового ринку. Визначено його місце в корпоративному управлінні та потребу вдосконалення нормативної бази [6].

У дослідженні Пуголовко І. проаналізовано вплив цифровізації на податковий комплаєнс та взаємодію бізнесу з державою. Визначено, що цифрові технології покращують адміністрування, але не гарантують вищого рівня комплаєнсу через інші фактори. Зроблено висновок про необхідність комплексного підходу до трансформації податкових відносин [7].

Гацька Л. та Мурована Т. проаналізували податковий комплаєнс як дієвий інструмент контролю, що сприяє дотриманню законодавства та внутрішньої податкової політики. Визначили його роль у підвищенні ефективності регулювання, податкового планування та мотивації до добровільної сплати податків [8]. У дослідженні Бец О. узагальнено податковий комплаєнс як систему заходів для дотримання податкового законодавства на основі ризик-орієнтованого підходу, а також проаналізовано обмеження цього підходу у податковому адмініструванні [9].

Krupka M. I., Lew G., Tkachyk L. P., Rubakha M. V., Irshak O. S. з'ясували, що основними перешкодами для запровадження горизонтального моніторингу є невідповідність законодавчої бази, незахищеність конфіденційної інформації, корупція та високий рівень тіньової економіки. Проведений авторами аналіз показав, що кількість податкових перевірок позитивно впливає на погашення податкового боргу, але превентивні заходи контролю залишаються

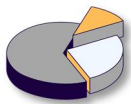
неефективними [11].

Dmytryk O. O., Kotenko A. M., Smychok Y. M. доведено, що податкове законодавство має бути якісним, доступним, відповідати принципу верховенства права та забезпечувати можливість платникам податків передбачати наслідки своїх дій у практичній діяльності [12]. У дослідженні Олендій О., Назарової К., Неживої М., Мисюк В., Міщенко В., Русин-Гриник Р. визначено ключові тенденції, які впливають на індустрію бізнес-послуг, зокрема зростання попиту на податковий аудит та консультативні послуги у світовому масштабі. Показано, що податковий аудит є важливим інструментом фінансового контролю, оптимізації оподаткування та планування для власників бізнесу й міжнародних компаній [13].

Усі ці напрями досліджень підкреслюють необхідність інтеграції податкового контролю, управління ризиками та комплаєнс-процедур для забезпечення дотримання податкового законодавства, мінімізації податкових ризиків і підвищення прозорості фінансово-господарської діяльності підприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний прогрес у дослідженні податкового комплаєнсу, залишаються аспекти, що потребують подальшого аналізу. Зокрема, недостатньо уваги приділено вивченню питань адаптації податкового законодавства до нових реалій, зокрема у контексті горизонтального моніторингу та автоматизованих систем податкового контролю. Недостатньо досліджено взаємодію між податковим комплаєнсом і корпоративним управлінням на рівні малих та середніх підприємств, що потребує додаткового вивчення для забезпечення максимального ефекту від впровадження комплаєнс-процедур на практиці.

Це дослідження спрямоване на вирішення проблем впровадження податкового комплаєнсу шляхом розробки індивідуальних стратегій для підприємств різного розміру, враховуючи їхні ресурси та специфіку діяльності. Запропоновані підходи сприяють мінімізації податкових ризиків, зниженню штрафних санкцій та підвищенню прозорості податкових процесів через

використання новітніх технологій і підвищення кваліфікації персоналу.

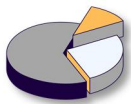
Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є аналіз сутності категорії «податковий комплаєнс», визначення основних підходів до його впровадження в залежності від розміру підприємства, а також вивчення важливості та необхідності його застосування для забезпечення стабільної фінансової діяльності компаній та зниження податкових ризиків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податковий комплаєнс є відносно новим терміном у сфері податкової науки, що відображає зростаючу важливість забезпечення дотримання законодавства та внутрішніх норм підприємствами. Ураховуючи значення цього поняття для ефективного управління податковими ризиками та підвищення податкової безпеки, важливим є дослідження сутності податкового комплаєнсу. Це дозволяє з'ясувати, як різні науковці трактують цей термін та які аспекти є ключовими для успішної реалізації податкових стратегій. У таблиці 1 представлено огляд різних підходів до визначення сутності податкового комплаєнсу.

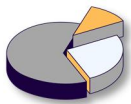
Таблиця 1

Огляд сутності категорії «податковий комплаєнс» за визначеннями різних авторів*

Суть категорії «податковий комплаєнс»	Призначення	Основний зміст
Бойко С., Дем'яненко Т., Корнієнко М. [3]		
система заходів, спрямованих на дотримання платником податків чинного законодавства та внутрішньої податкової політики.	забезпечити правильне нарахування, сплату та декларування податків, а також мінімізацію податкових ризиків, враховуючи податковий статус та історію платника.	полягає в тому, що платник податків здійснює внутрішній контроль за виконанням податкових зобов'язань, управлінням податковими ризиками та дотриманням законодавчих вимог
Гнедіна К., Нагорний П. [4]		
відповідність внутрішніх бізнес-процесів підприємства вимогам законів, правил, стандартів і інших нормативно-правових актів.	забезпечити , щоб бізнес-процеси підприємства відповідали чинному законодавству та нормативно-правовим вимогам.	полягає в адаптації та впровадженні внутрішніх процесів підприємства таким чином, щоб вони відповідали нормам та вимогам, встановленим законодавством і

Суть категорії «податковий комплаєнс»	Призначення	Основний зміст
		нормативними актами
Осаволук О. [5]		
виконання всіх вимог податкового законодавства та процедур, що стосуються оподаткування.	забезпечити точне дотримання законодавчих вимог щодо оподаткування.	полягає в реалізації всіх процедур, необхідних для правильного виконання податкових зобов'язань відповідно до вимог законодавства.
Коломієць П. [1]		
система мотивів і стимулів , що сприяють бажанню платників податків дотримуватися вимог податкового законодавства і сплачувати податки та збори.	стимулювати платників податків до виконання своїх зобов'язань щодо оподаткування та соціальних внесків.	включає в себе мотиви та стимулюючі фактори, які заохочують платників до усвідомлення важливості дотримання податкових вимог і регулярної сплати податків, зборів та інших платежів.
Швидка Т., Халецька К. [6]		
система заходів , що спрямована на дотримання підприємством вимог законодавства щодо сплати податків, зборів та єдиного внеску на соціальне страхування.	забезпечити належну і своєчасну сплату податків та соціальних внесків, а також відповідність законодавчим вимогам.	включає заходи, які гарантують виконання підприємством всіх зобов'язань щодо сплати податків, зборів та інших платежів, а також забезпечення відповідності податковому та соціальному законодавству.
Мажаровський М. [2]		
комплекс внутрішніх заходів , спрямованих на забезпечення відповідності діяльності підприємства вимогам податкового законодавства та запобігання правопорушенням при сплаті податків.	запобігти податковим правопорушенням та забезпечити правильну сплату податків і зборів.	охоплює систему внутрішніх процедур та приписів підприємства, які сприяють дотриманню податкових вимог і попереджають порушення законодавства посадовими особами під час сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів.
Пуголовко І. [7]		
виконання всіх податкових зобов'язань відповідно до вимог податкового законодавства та нормативних актів.	забезпечити правильне виконання податкових зобов'язань відповідно до чинних законів і нормативно-правових актів.	включає в себе дії платників податків, спрямовані на виконання своїх обов'язків згідно з законодавством та іншими актуальними нормативними документами.
Козлова В. [10]		
частина системи внутрішнього контролю податків і важливий елемент корпоративного управління	підвищити рівень податкової безпеки підприємства за допомогою інтеграції функцій	є складовою частиною внутрішньої системи контролю, спрямованою на управління податковими

Суть категорії «податковий комплаєнс»	Призначення	Основний зміст
податковими ризиками.	внутрішнього контролю та управління податковими ризиками.	ризиками підприємства. Об'єднання цих функцій дозволяє досягти синергетичного ефекту, що підвищує податкову безпеку підприємства.
Бец І. [9]		
система заходів, спрямованих на дотримання податкового законодавства та внутрішньої податкової політики через внутрішній контроль за податковими ризиками.	забезпечити відповідність законодавству і мінімізувати податкові ризики платника податків за допомогою ризик-орієнтованого підходу.	реалізується через внутрішній контроль, спрямований на оцінку та управління податковими ризиками на основі аналізу й оцінки можливих загроз.
Гацька Л., Мурована Т. [8]		
система внутрішнього контролю підприємства, спрямована на забезпечення відповідності діяльності вимогам українського та міжнародного законодавства і внутрішній податковій політиці.	підвищити ефективність мотивації платників податків до добровільної сплати податків та зборів.	включає внутрішній контроль, який гарантує відповідність підприємства законодавчим вимогам і внутрішнім політикам, а також стимулює платників податків до своєчасної та добровільної сплати податків та зборів на різні рівні бюджетів.

*узагальнено на підставі [1-10]

Аналіз визначень категорії «податковий комплаєнс» показує різноманітність підходів до розуміння цієї концепції. Більшість авторів акцентують увагу на заходах, що спрямовані на забезпечення відповідності діяльності підприємства вимогам податкового законодавства та запобігання порушенням у сфері оподаткування. Наприклад, Бойко С., Дем'яненко Т., Корнієнко М. [3], а також Швидка Т., Халецька К. [6] визначають податковий комплаєнс як систему заходів, що забезпечують дотримання податкових зобов'язань та мінімізацію податкових ризиків, акцентуючи увагу на внутрішньому контролі та управлінні цими ризиками.

Окремі автори виділяють важливість відповідності законодавчим вимогам та внутрішнім бізнес-процесам підприємства. Так, Гнедіна К., Нагорний П. [4] зазначають, що податковий комплаєнс передбачає не лише виконання

податкових вимог, але й відповідність внутрішніх бізнес-процесів підприємства чинним нормативно-правовим актам. Осаволюк О. [5] також акцентує увагу на виконанні всіх вимог податкового законодавства та процедур, що стосуються оподаткування, підкреслюючи важливість безпосередньої реалізації податкових зобов'язань.

Деякі дослідники звертають увагу на роль внутрішнього контролю та корпоративного управління в забезпеченні податкового комплаєнсу. Козлова В. [10] вказує на важливість податкового комплаєнсу як складової частини внутрішнього контролю податків і елементу корпоративного управління. Гацька Л., Мурована Т. [8] також підкреслюють необхідність наявності внутрішнього контролю для забезпечення відповідності як національному, так і міжнародному законодавству.

У свою чергу, Коломієць П. [1] відзначає роль мотиваційних систем, які сприяють бажанню платників податків дотримуватися податкового законодавства, підкреслюючи важливість стимулювання підприємств до виконання своїх обов'язків перед державою.

Аналіз призначення податкового комплаєнсу згідно з різними дослідженнями свідчить про широкий спектр завдань, які він має виконувати, залежно від акцентів, зроблених авторами.

Більшість авторів, таких як Бойко С., Дем'яненко Т., Корнієнко М. [3], акцентують на важливості забезпечення правильного нарахування, сплати та декларування податків, а також на мінімізації податкових ризиків, враховуючи податковий статус платника. Вони підкреслюють, що правильне виконання податкових зобов'язань допомагає знизити ризики та забезпечити фінансову стабільність підприємства.

Інші автори, зокрема Гнедіна К., Нагорний П. [4], акцентують увагу на необхідності узгодження бізнес-процесів підприємства з чинним законодавством та нормативно-правовими вимогами. Вони вважають, що забезпечення відповідності бізнес-процесів законодавчим вимогам є основою для ефективної роботи податкового комплаєнсу.

Осаволук, Мажаровський М. [2] та Пуголовко І. [7] акцентують на забезпеченні точного виконання законодавчих вимог щодо оподаткування, що також включає запобігання правопорушенням та забезпечення правильності сплати податків і зборів. Це підтверджує важливість відповідальності платника податків за точність і своєчасність виконання податкових зобов'язань.

Крім того, кілька авторів, як-от Коломієць П. [1], Швидка Т., Халецька К. [6], визначають призначення податкового комплаєнсу як стимулювання платників до виконання своїх податкових зобов'язань. Вони наголошують на важливості мотиваційних факторів, що допомагають досягти добровільного виконання податкових обов'язків.

Козлова В. [10] і Бец І. [9] підкреслюють роль податкового комплаєнсу у підвищенні податкової безпеки підприємства та мінімізації податкових ризиків за допомогою інтеграції внутрішнього контролю та ризик-орієнтованого підходу. Вони вважають, що належна організація системи податкового комплаєнсу може суттєво підвищити рівень податкової безпеки.

Таким чином, основними завданнями податкового комплаєнсу є забезпечення відповідності законодавству, мінімізація податкових ризиків, стимулювання платників до добровільного виконання своїх обов'язків і підвищення податкової безпеки підприємства.

На основі вищенаведених визначень сформулюємо визначення податкового комплаєнсу, яке, на нашу думку, відображає його сутність і призначення. Податковий комплаєнс - це система внутрішніх заходів, що включає контроль, процедури та механізми, спрямовані на забезпечення відповідності діяльності підприємства вимогам податкового законодавства, внутрішньої податкової політики та міжнародних стандартів, а також на запобігання правопорушенням у сфері оподаткування. Це також включає виконання податкових зобов'язань, управління податковими ризиками та стимулювання платників податків до належного виконання вимог законодавства [14, 15].

Державна податкова служба активно працює над запровадженням

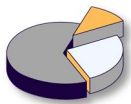
сучасних підходів комплаєнсу у податковому адмініструванні, що сприяє підвищенню рівня добровільного дотримання платниками податків вимог податкового законодавства. Зокрема, Інформаційний лист №6/2024 охоплює впровадження експериментального проєкту з управління податковими ризиками в Державній податковій службі. Це нововведення спрямоване на покращення дотримання податкових зобов'язань без створення додаткових вимог для добросовісних платників, при цьому акцент робиться на спрощенні процесу звітності [16, 17].

Основні новації експериментального проєкту з управління податковими ризиками полягають у чіткішому розподілі ризиків і системному підході до їх оцінки та управління. В рамках проєкту визначено кілька ключових типів податкових ризиків: реєстрації - коли особи не реєструються у податковому органі або не стають платниками відповідних податків; звітності - коли платники податків подають звітність із запізненням або зовсім її не подають; сплати - коли податки сплачуються із запізненням, не в повному обсязі або не сплачуються взагалі, що веде до накопичення податкового боргу; декларування - коли податкові надходження зменшуються через неправильне або некоректне відображення даних у звітності [16, 17]. Крім того, важливою новацією є уніфікація правил визначення податкових ризиків за допомогою «паспортів податкового ризику», що дозволяють стандартизувати підхід до оцінки впливу цих ризиків на бюджетні надходження. Оцінка ризиків буде здійснюватися на основі об'єктивних даних, а не суб'єктивних суджень.

Також планується централізація визначення податкових ризиків та впровадження системи управління ними через створення в ДПС спеціальної експертної комісії та підрозділу з податкового комплаєнсу [16, 17].

Загалом, проєкт передбачає систематичний підхід до управління податковими ризиками та реалізацію стратегій для кожного сектору економіки з метою зниження цих ризиків та підвищення ефективності адміністрування податків.

Тож, впровадження податкового комплаєнсу є важливим кроком для

забезпечення податкової безпеки підприємств та підвищення рівня добровільного дотримання податкового законодавства [18, 19]. Важливість для підприємства податкового комплаєнсу полягає в: дотриманні законодавства: забезпечує відповідність діяльності компанії чинним податковим нормам, що знижує ризик штрафних санкцій та інших юридичних наслідків; мінімізації ризиків: дозволяє виявляти та запобігати можливим порушенням, зменшуючи ймовірність фінансових втрат та репутаційних ризиків; підвищенні ефективності: сприяє оптимізації внутрішніх процесів, що підвищує загальну ефективність управління та прийняття рішень.

Враховуючи різні масштаби та потреби компаній, підходи до реалізації системи податкового комплаєнсу можуть варіюватися – табл. 2.

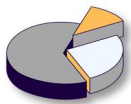
Таблиця 2

Підходи до впровадження податкового комплаєнсу залежно від розміру підприємства*

Підхід до податкового комплаєнсу	Фактори, що впливають на вибір підходу
Малі підприємства	
<i>власний спеціаліст:</i> призначення відповідального співробітника, який поєднує обов'язки податкового комплаєнсу з іншими функціями.	<i>розмір та складність бізнесу:</i> малі підприємства мають обмежені ресурси для створення окремого відділу.
<i>аутсорсинг:</i> залучення зовнішніх консультантів або бухгалтерських фірм для забезпечення податкового комплаєнсу.	<i>ресурси та бюджет:</i> малі підприємства часто не мають достатніх ресурсів для утримання внутрішнього спеціаліста.
Середні підприємства	
<i>внутрішній відділ комплаєнсу:</i> створення невеликого відділу комплаєнсу або розширення фінансового відділу для глибшого контролю.	<i>рівень ризику:</i> підприємства з високим ризиком або міжнародними операціями можуть потребувати більш складних систем.
<i>комбінований підхід:</i> поєднання внутрішніх ресурсів з аутсорсингом для оптимізації витрат і доступу до зовнішньої експертизи.	<i>регуляторні вимоги:</i> специфічні вимоги в окремих галузях можуть впливати на вибір між внутрішніми та зовнішніми ресурсами.
Великі підприємства	
<i>розвинений внутрішній відділ комплаєнсу:</i> спеціалізовані відділи з чітко визначеними функціями для високого рівня контролю.	
<i>аутсорсинг спеціалізованих завдань:</i> залучення зовнішніх експертів для специфічних завдань або незалежного аудиту для додаткового рівня перевірки.	

*узагальнено на підставі [1-20].

Вибір оптимального підходу до впровадження податкового комплаєнсу

залежить від індивідуальних особливостей підприємства, його ресурсів та специфіки діяльності. Комбінація внутрішніх та зовнішніх ресурсів часто є найбільш ефективним рішенням для забезпечення відповідності податковому законодавству та мінімізації ризиків.

Для кращого розуміння переваг і недоліків різних підходів, можна провести SWOT-аналіз (рис. 1), який допоможе оцінити внутрішні та зовнішні фактори, а також потенційні можливості та загрози при впровадженні податкового комплаєнсу на підприємствах.

Рис. 1. SWOT-аналіз впровадження податкового комплаєнсу на підприємствах*

*узагальнено на підставі [1-20]

Аналіз сильних і слабких сторін, можливостей і загроз впровадження податкового комплаєнсу дозволяє оцінити основні переваги та виклики цього процесу. Сильні сторони включають забезпечення відповідності податковому законодавству та зниження ризиків податкових перевірок, тоді як слабкі сторони

зосереджуються на високих витратах і складнощах інтеграції. Можливості включають покращення репутації підприємства та використання технологій для автоматизації, але загрози, такі як часті зміни законодавства та економічна нестабільність, можуть ускладнити процес.

Висновки. Узагальнюючи вищевикладене, можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що податковий комплаєнс є важливим інструментом для забезпечення відповідності підприємства податковому законодавству, зниження ризиків штрафів і санкцій, а також покращення довіри з боку державних органів і партнерів.

2. Дослідження показало, що ефективне впровадження податкового комплаєнсу залежить від розміру підприємства, його ресурсів і специфіки діяльності, тому необхідно підбирати індивідуальні стратегії для кожного підприємства.

3. Оцінка сильних і слабких сторін впровадження комплаєнсу виявила важливість інтеграції внутрішніх і зовнішніх ресурсів для оптимізації податкових процесів і мінімізації можливих ризиків.

4. Рекомендується підприємствам з середнім і великим розміром інвестувати в автоматизацію процесів податкового комплаєнсу за допомогою новітніх технологій для забезпечення прозорості та зниження людських помилок.

5. Для малих підприємств важливо організувати навчання персоналу та підвищувати їх обізнаність щодо змін у податковому законодавстві, що дозволить уникнути правопорушень і забезпечить своєчасне виконання податкових зобов'язань.

Список використаних джерел:

1. Коломієць П. Погляди науковців стосовно комплаєнсу як елементу податкової безпеки України. *Право і суспільство*. 2020. №2. С. 258-263.
2. Мажаровський М. Теоретико-правовий аналіз визначення поняття

«комплаєнс» та його видів. *Право. UA*. 2021. №2. С. 139-148.

3. Бойко С., Дем'яненко Т., Корнієнко М. Теоретична архітектура податкового комплаєнсу платників податків. *Ефективна економіка*. 2023. №11. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2524> (дата звернення 14.01.2025).
4. Гнедіна К., Нагорний П. Податковий комплаєнс в системі корпоративного податкового менеджмента: сутність та роль у забезпеченні економічної безпеки суб'єкта господарювання. *Via Economica*. 2023. №3. С. 34-41.
5. Осаволюк О. Податковий комплаєнс: теоретичні аспекти та законодавче закріплення. *Juris Europensis Scientia*. 2023. №3. С. 58-62.
6. Швидка Т., Халецька К. Комплаєнс-контроль у системі корпоративного управління господарськими товариствами. *Підприємництво господарство і право*. 2020. №12. С. 85-90.
7. Пуголовко І. Вплив діджиталізації на стан податкового комплаєнсу підприємств. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2024. №20. С. 354-363.
8. Гацька Л., Мурована Т. Податковий комплаєнс як інструмент своєчасного виявлення потенційних підприємницьких ризиків. *Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки* : зб. тез податк. конгресу. (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. С. 240-243.
9. Бец О. Податковий комплаєнс ризикових платників податків. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2310c771-1305-470b-9131-d5c37915bc77/content> (дата звернення 14.01.2025).
10. Козлова В. Податковий комплаєнс як інструмент системи безпеки підприємства: монографія / за заг. ред. Т. Гринько. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2021. С. 359 – 367.
11. Krupka M. I., Lew G., Tkachuk L. P., Rubakha M. V., Irshak O. S. Трансформація напрямів взаємодії податкових органів та підприємств у процесі реалізації податкового контролю. *Financial and Credit Activity Problems of*

- Theory and Practice*. 2021. № 4(31). С. 208–220. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190865> (дата звернення 14.01.2025).
12. Dmytryk O. O., Kotenko A. M., Smychok Y. M. Вплив принципів податкового законодавства на ведення бізнесу в Україні. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. № 1(28). С. 105–113. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i28.163685> (дата звернення 14.01.2025).
13. Олендій О., Назарова К., Нежива М., Мисюк В., Міщенко В., Русин-Гриник Р. Податковий аудит для забезпечення процвітання бізнесу: тенденції та перспективи. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. № 4(51). С. 80–90. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.51.2023.4069> (дата звернення 14.01.2025).
14. Лега О. В. Податкова перевірка як форма реалізації податкового контролю. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/90.pdf> (дата звернення: 14.01.2025).
15. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. Сучасні методи зниження податкових ризиків платників податків. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2021. С. 136-140.
16. Робота ДПС України над впровадженням системи управління податковими комплаєнс-ризиками – одна зі стратегічних цілей національної стратегії доходів до 2030 року. URL: <https://tinyurl.com/muk8z253> (дата звернення: 14.01.2025).
17. ДПС впроваджує систему управління податковими ризиками URL: <https://7eminar.ua/news/1195-dps-vprovadzuje-sistemu-upravlinnya-podatkovimi-rizikami> (дата звернення: 14.01.2025).
19. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. Податкові ризики як елемент податкової політики підприємств. *Інфраструктура ринку*. Випуск 67. 2022. С. 229-233.
20. Боберський О. Нормативно-правове регулювання системи комплаєнс: світовий досвід та вітчизняна практика. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2024. № 334(5). С. 121-127.